

12. У додатках Список основних проектів і побудов цивільних споруд з поданням співавторів, дат і місця, де матеріали були опубліковані, і Список наукових і проектно-дослідницьких робіт у галузі архітектури масового житла.

13. Франко І. Я. Дещо про самого себе // Твори: В 20-ти т. — К.: ДВХЛ, 1955. — Т. 1. — С. 25—29.

14. Автобіографія Івана Франка з його листа до М. Драгоманова // Там само. — С. 11—21.

15. Автобіографія Івана Франка, написана для О. Огоновського // Там само. — С. 22—24.

16. Автобіографія Івана Франка, написана для Лексикону Гердера // Там само. — С. 35—36.

17. Промова Івана Франка на його ювілейному святі // Там само. — С. 30—32; Промова Івана Франка на банкеті під час ювілейного свята 1898 р. // Там само. — С. 33—34.

18. Прикладом самоміфологізації можуть бути, зокрема, деякі епізоди із життя О. Ю. Федьковича: “Свою автобіографію оповів Федькович 1861 р. Дідицькому, 1863 р. Горбалеві, 1885 р. Реваковичеві. Замітне, що в першій — подробиць, згідних з біографією Шевченка, найменше, в останній — найбільше. Залежне це від поступенного ознайомлювання Федьковича з біографією Шевченка”. Северина С. Шевченко і Федькович // Вістник: Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. — 1935. — Річник III, кн. 1. — Т. 1, січень. — С. 67—71.

19. У рубриці “Самі про себе” — Баньківський С. *Meum curriculum vitae* // Київська старовина. — 1993. — № 2. — С. 100—102, де за скупими автобіографічними фактами, декотрі з яких необхідно коментувати або доповнювати поясненнями, постає панорама життя української інтелігенції.

20. У виданні Міжнародної фундації виборчих систем “Хто є хто у Верховній Раді України” (Ч. 1. — К., 1998. — 366 с.), де більшу частину матеріалів написано в автобіографічному жанрі, див. матеріали Федорина Я. В. (с. 5—6), Черновецького Л. М. (с. 7—8), Коваленко А. А. (с. 10—11), Пшеничної О. М. (с. 42—43) та ін.

21. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. — К., 1992. — С. 74.

АВТОБІОГРАФІЧНІ НАРИСИ. СУЧАСНІ МИТЦІ УКРАЇНИ

(Матеріали до публікації підготовлені М. І. Гончаренко)

КРАВЧЕНКО Петро Митрофанович — художник. Працює в галузі станкового живопису та декоративно-театрального мистецтва. Член Спілки українських образотворчих мистецтв Австралії, почесний член Спілки художників України. Закінчив Київську художню школу у

1940 р. та Інститут комерційного мистецтва у Мельбурні у 1958 р. З 1964 р., почавши відповідальним за костюми, понад 20 років працював дизайнером у студії державної телекомпанії ABC (Австралія).

1992 р. вперше від часу Другої світової війни приїхав на Батьківщину. 1997 р. відбулася перша його персональна виставка в Україні "Ноша України через віки" у Музеї історії Києва. Живе в Австралії.

Фрагменти з моєї автобіографії

Народився я 21 червня 1921 року в Києві (на Подолі) в працюючій родині. Батько, Митрофан Григорович, мав невелике підприємство по виробленню морозива у літній сезон. А з осені займався склярством. На той час ми вважалися забезпеченими, хоч батько часто нарікав на владу і не раз був під арештом за "антирадянську пропаганду". Він був великим патріотом України і мав кличку "націоналіст" або "петлюрівець". Мати була поступова і сповнена людяності особа. Наскільки мені відомо, рід наш був сільський. У шкільні роки я проводив канікули в обійсті Кравченків на хуторі Чаплинка (поблизу села Блислової, тепер Менського району Чернігівської області) аж до колективізації та розкуркулювання в Україні. Мав я ще брата Олександра, на чотири роки молодшого за мене. Своє життя він провів на роботах, що постачають воду в індустрії (мав три інженерні дипломи). Один час був на атомній станції за Уралом, де після її вибуху дістав радіаційне опромінення і тяжко захворів. Вибух Чорнобильської атомної станції цілком доконав його і помер він 15.05.1987 р.

Я вчився в середній школі № 118 і закінчив 8 класів, аж поки не пішов до Київської художньої школи імені Т. Г. Шевченка. Ще змалку захоплювався малюванням і відвідував художній гурток у районному клубі піонерів, а пізніше — Художню студію при Палаці піонерів (у приміщенні сучасної Київської філармонії). Перебування у художній школі було для мене найщасливішими роками мого життя. Велика будова, чотири поверхи (сучасне приміщення Історичного музею України) була спеціально пристосована для цієї мети і вміщувала близько 150 учнів. У класах було 10—12 учнів у кожному. Атмосфера в школі була "богемною". Моїми вчителями були Петро Васильович Носко, Костянтин Миколайович Єлева, Іван Семенович Макушенко, Олександр Іванович Фомін та Георгій Васильович Киянченко. Всі вони були і викладачами в Київському художньому інституті (тепер Національна академія мистецтв). У 1940 р. я отримав диплом. Моя мрія вчитися в Московському інституті кінематографії на художньому відділі розвіялася (хоч мене вже кликали до Москви на вступні іспити), коли мене забрали до Червоної Армії. Згадка про армію залишила у мене найгірші враження: безкультурність, дикунство

і солдафонство. Я і мої співслужбовці прийшли до думки, що така армія неспроможна захистити свою державу. І так воно сталося, коли 22 червня 1941 р. Гітлер почав військову акцію проти Радянського Союзу (випередивши нас на кілька тижнів). У перший же день я був уже в полоні (наша військова частина стояла на самісінькому кордоні в Гродненській області). Без набоїв не можна було боротися проти ворога. І так я провів весь час війни у Німеччині: був і в концтаборі, і в таборі для полонених, у робочих командах. Після закінчення війни вирішив залишитися на Заході, щоб не опинитися в Сибіру по статті № 279 — зрадник Батьківщини. У 1949 р. емігрував до Австралії. Перші два роки “контрактової праці” на цегляній фабриці були найтяжчі. Кілька років працював на залізниці кладовщиком і нарешті дістав роботу на державній телевізійній станції “ABN”, 2-й канал, спершу як завідувач над костюмами, а згодом дизайнером спеціальних ефектів для костюмів. Роботою я був надзвичайно задоволений, вже саме середовище давало насаги займатися мистецтвом.

Я включився в українське громадське життя — оформляв сцени для національних свят, театральних вистав. З часом було засновано СУОМА — Спілка українських образотворчих мистецтв Австралії (я був одним із засновників), де мене вповноважили бути секретарем аж до сьогодні. Наші митці брали участь в українських та австралійських виставках.

У 1991 р. була моя ретроспективна виставка у зв’язку з 70-літтям. А в 1992 р. вперше за всі роки еміграції я виставляв свої три твори на виставці “Єдність” у Києві. В 1994 році був прийнятий почесним членом Спілки художників України. Для мене це була велика честь, нарешті я був тісно пов’язаний зі своєю Батьківщиною, про яку я мріяв усі свої роки поневірянь на чужині.

У 1996 р. я привіз до Києва і влаштував виставку, присвячену Миколі Миколайовичу Миклухо-Маклаєві. Це була єдина подія в історії України, коли Батьківщина вшановувала свого видатного земляка, науковця, мандрівника і людинолюба. Я також подбав, щоб “Укрпошта” випустила ювілейні поштові марки для цієї дати. 1997 рік був для мене повний щасливих турбот — на честь 2-го Всесвітнього форуму українців було влаштовано в Музеї історії міста Києва мою персональну виставку “Ноша України через віки”, яка мала великий успіх. Про це була згадка на українському радіо і телебаченні.

Я одружений з українкою (походить із Черкащини) і маю двох дітей: Галю (1956 р. народження) та Павла (1958 р. народження). Обоє виховані в українському дусі і тісно пов’язані із моєю Батьківщиною. Галя тривалий час брала участь в Українському народному балеті “Веселка”, який був на гастролях в Америці, Канаді та Україні. У Галі є двоє дівчат: Софійка (вчиться балету) та Катерина. Мої чудові онучки, народжені в Австралії, так близько вже не сприймають ту

далеку країну, що називається Україною. А для мене це те, що сидить усередині моєї душі і вдень, і вночі, не покидаючи думки про свою Батьківщину. Оце вже восьмий раз із року в рік я її відвідую, і завжди вона мені мила — її люди, вулиці Києва. Живить мене ще спілкування з моїми прекрасними друзями (а я їх маю десятки).

23 березня 1998 р.

До 80-річчя від дня народження

НИВІНА (Нивіна) Людмила Денисівна (Діонисівна) — архітектор, лауреат Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка (1980). Належить до старшої генерації сучасних архітекторів України. Високопрофесійна творчість цієї групи уособлює всі соціально-культурні колізії, що відбувалися у вітчизняній архітектурі. Тим то професіонал (його генеалогічні корені, середовище, світо-сприйняття, захоплення та ін.) є сам по собі цікавим об'єктом і

водночас джерелом історичного дослідження.

Література, де є відомості про Нівіну Л.Д.: БСЭ. — М., 1974. — С. 182, табл. I, IV; УРЕ. — К., 1982. — Т. 7. — С. 352; УРЕС. — К., 1987. — Т. 2. — С. 514; Мистецтво України: Біограф. довідник. — К., 1987. — С. 437; Скупченко Г. Проекты новых улиц и площадей // Львовская правда. — 1956. — 18 марта; Дидковский Д. Конкурс на лучший проект здания русского драматического театра // Там же. — 1956. — 19 авг.; Нельговський Ю., Шуляр А. Львів. — К., 1969. — С. 80, 84, 85, 94, 96; Похурай О. Неповторний "Сріблястий" // Ленінська молодь. — 1980. — 2 лют.; Съедин А. Новостройки "Сріблястого" // Правда Украины. — 1980. — 21 февр.; Романюк Д. Основа Львова — квартал "Серебристый" // Львовская правда. — 1980. — 26 февр.; Поповнення рядів лауреатів (РАТАУ) // Вільна Україна. — 1980. — 29 березня; О присуждении государственной премии им. Т. Г. Шевченко // СИА. — 1980. — № 4. — С. 1; Съедин А. Результат творческих поисков // СИА. — 1980. — № 5. — С. 5—7; Островский Г. С. Львов. — Ленинград, 1982. — С. 200, 201, 202, 219; Архитектура Советской Украины / Седак И., Дахно В., Писковский Ю., Ладный В. — М., 1987. — С. 190, 218; Вуйцик В., Липка Р. Зустріч зі Львовом: Путівник. — Л., 1987. — С. 155, 161—163, 168; Трегубова Т. О., Мих Р. Львів. — К., 1989. — С. 200, 234, 242.

Автобіографія

Я народилася у Харкові 27 грудня 1919 р. Батько мій, Сіробаба Денис Григорович (помер у Харкові 1953 р.) — офіцер царської армії, згодом — службовець. Родом він був із с. Межиріч, нині Сумської обл., сім'я ж його походила від запорожців. Дід по матері був

співвласником шахт на Донбасі. Мати — Загородня Євфросинія Георгіївна (померла 1991 р. у Львові у віці 96 років) закінчила харківську гімназію, вийшла заміж, займалася вихованням п'яťох дітей. У роки війни наша родина перебувала в окупованому німцями Харкові. За ініціативою мами ми, ризикуючи своїм життям та життям трьох маленьких дітей, врятували життя трьох євреїв, що втекли з гетто, та допомагали полоненим.

Після закінчення середньої школи я поступила на архітектурний факультет Харківського інженерно-будівельного інституту. У той час там викладали такі висококваліфіковані педагоги, як професори Олександр Григорович Молокін, Дмитро Романович Торубаров, Олексій Олексійович Тиш (тоді він був ще асистентом на кафедрі), Іван Олександрович Ігнаткін (читав містобудівництво) та ін. Всі вони були високоєрудованими архітекторами, чудово малювали, у викладанні дотримувалися принципів класичної школи. 1946 р. закінчила інститут з відзнакою, розробивши дипломний проект "Палац культури у м. Харкові" (район Харківського тракторного заводу) із глядацьким залом на 700 місць. Дипломом керував проф. Д. Р. Торубаров. Власне, це був вже другий мій дипломний проект, перший — "Церква" — був розроблений теж під керівництвом Д. Р. Торубарова в уже окупованому Харкові (після відходу наших військ із Харкова інститут продовжував працювати у напівлегальному режимі).

Закінчивши інститут, я вийшла заміж і переїхала до Львова. Мій чоловік, Нівін Іван Федорович, був філологом, викладав російську та іноземну літературу у Львівському культтехнікумі (помер 1989 у Києві). У Львові з 1948 по 1983 рр. працювала у львівському філіалі "Діпроміста" (спочатку — Облпроект, а згодом — Міськпроект).

За час роботи у проектному інституті я пройшла шлях від архітектора до головного архітектора проекту (керівника бригади) та головного спеціаліста-архітектора.

Майстернею, в якій я починала свою трудову діяльність, керував здібний, з великим творчим досвідом архітектор Генріх Львович Швецько-Вінецький. Він зумів організувати навколо себе молодих архітекторів, надаючи їм певну самостійність у розробці авторських проектів старших архітекторів. Я зі своїми колегами неодноразово брала участь в міських і республіканських конкурсах. Так, у 1954 р. за проект драматичного російського театру у м. Львові я та архітектор С. М. Соколов (консультант — архітектор Г. Л. Швецько-Вінецький) отримали другу премію, у 1956 р. за проект забудови площі 700-річчя м. Львова я у складі бригади (керівник Г. Л. Швецько-Вінецький) отримала першу премію.

З 1952 р. — член Спільки архітекторів України; протягом багатьох років входила у Правління Львівської організації СА УРСР. У цей час львівське відділення Спільки працювало дуже успішно. Силами

міста при активному сприянні Спілки та архітектурної громадськості в 50-х рр. було реконструйовано під Будинок архітектора колишню Порохову башту 14 ст. — одну з небагатьох оборонних споруд Львова, що збереглися до наших часів. У Спільці провадилась жвава робота за участю широкого кола архітекторів. Так, обговорювалися майже всі проекти забудови міста, усі індивідуальні проекти. Регулярно організовувалися художні виставки архітекторів Львова та ін. міст, наприклад, з Києва виставлявся Ю. І. Хіміч, В. К. Скугарев та ін. Правління організувало цікаві екскурсії по Україні, в міста Прибалтики та ін. Активно і творчо відзначалися різні дати та свята, особливо ж новорічні бали-маскаради з обов'язковим запрошенням усіх членів Спілки. Найактивнішими у спілчанській роботі були архітектори Г. Л. Швецько-Вінецький, Г. М. Скубченко, М. Д. Вендзилович, С. М. Соколов, Н. В. Мікула, А. М. Шуляр, Н. А. Новаківський, подружжя Консулових та ін. Ці люди об'єднували всіх архітекторів міста, а Будинок архітектора, затишний і просторий, тоді увесь належав архітекторам. У ті часи я у складі творчих груп архітекторів відвідала в різні роки Польщу, Болгарію, Угорщину, Бразилію, ФРН.

У 1956—58 рр. вперше за моїми проектами було побудовано два багатопверхових житлових будинки у Львові на вулицях Тургеневській і Гвардійській і здійснено реконструкцію головного цеху з-ду "Контакт" (нині — "Електрон"). Планування житлових будинків базувалося на індивідуально розроблених житлових осередках, архітектурне вирішення яких відповідало архітектурі того часу — у псевдокласицистичному стилі. Саме в ці роки відбувся директивний злам у радянській архітектурній школі — з метою удешевлення будівництва спрощувалися архітектурні форми, не використовувалися архітектурні деталі, що згодом призвело до невиразної, позбавленої будь-якого стилю архітектури. Цей процес тривав довгий час.

У ці роки бригада під моїм керівництвом розробила проекти забудов житлових масивів у Львові (на вул. Пасічній, Терешкової, Артема, Любинської та ін.) з використанням цегляних та великопанельних житлових будинків і споруд культурно-побутового обслуговування населення за типовими проектами. У забудові масивів велика увага надавалася оформленню вулиць. Так, вул. Любинської — під'їзна магістраль у місто з боку аеропорту, забудована 9-поверховими житловими будинками з великими магазинами на перших поверхах, що були об'єднані вздовж всієї вулиці пішохідною терасою із бетонними квітниками і сходами по периметру. У своїх проектах ми максимально намагалися зберігати існуючі зелені насадження. Окрім цих житлових масивів, я із колегами запроектувала низку будинків за індивідуальними проектами.

1961 р. за проектом у співавторстві з архітекторами А. Д. Консуловим та П. П. Контом закінчено будівництво 8-поверхового готелю

“Львів” на 612 місць. Готель, вирішений у строгих лаконічних формах, став домінантою на вул. 700-річчя Львова.

1963 р. за моїм проектом здійснено реконструкцію Палацу культури ім. Ю. Гагаріна (нині — ім. Г. Хоткевича) із залом для глядачів на 700 місць та прилеглого до нього скверу. Разом з новим житловим будинком (архітектор А. Д. Консулов) вони утворили площу ім. М. Островського (нині — ім. Петрушевича).

1964 р. за моїм проектом було здано в експлуатацію лабораторний корпус будівельних матеріалів АН (вул. Тернопільська у Львові), 1982 р. — готель “Інтурист” (нині — “Дністер”, у співавторстві з архітектором А. Д. Консуловим). 9-поверховий корпус готелю призматичної форми облицьований алюмінієм золотистого кольору, що гарно поєднується із пишною зеленню парку. Із обідньої зали, що на другому поверсі, влаштовано місток безпосередньо у парк. На даху проектом передбачено літнє кафе відкритого типу. Під будинком готелю розташовано гараж-стоянку на 30 машин із в'їздом-пандусом, зробленим по колу. До речі, маленька цікавинка — Хіларі Клінтон під час приїзду в Україну влітку 1997 р., перебуваючи у Львові, зупинялася у цьому готелі разом із Людмилою Кучмою.

Однією з останніх моїх робіт є забудова кварталу у житловому районі “Сріблястий” (вул. Червонокозача, а нині — Патона) у Львові за проектом у співавторстві з архітекторами С. Н. Зем'янкіним та З. В. Підлісним, за що 1980 р. отримали Державну премію УРСР ім. Т. Г. Шевченка. У проект закладено принцип створення дворових просторів із 5- та 9-поверхових цегляних будинків. Застосування переважно 5-поверхових будинків наблизило забудову кварталу до масштабу середньовічного Львова, а рочні проходи у перших поверхах спарованих між собою будинків сприяють гарному розгортанню вуличного простору і нагадують відомі львівські брами.

Багато здійснених проектів, таких як готель “Дністер”, кінотеатр “Жовтень” (вул. Любинської), 9-поверховий житловий будинок на вул. Рибалка та ін., були премійовані на Республіканських конкурсах на кращі збудовані житлові і громадські споруди.

У керованому мною колективі працювали у різні роки архітектори і конструктори, які згодом отримали професійне визнання — заслужений архітектор А. Д. Консулов, професор М. Д. Вензилович, доцент С. М. Соколов, академік С. Н. Клепиков та ін.

Мала я у своєму житті і досить цікаві зустрічі. Так, 1967 р., перебуваючи у будинку відпочинку архітекторів “Суханово”, познайомилася з дружиною Івана Шадра — Тетяною Володимирівною Шадр-Івановою. Вона багато мені оповідала про важке творче життя свого геніального чоловіка, зав'язалося нетривале листування. 1972 р., також у “Суханово”, познайомилася із Костянтином Степановичем Мельниковим, який багато і надзвичайно цікаво розповідав про своє

життя, філософське розуміння архітектури і мистецтва. Маю його листівку з автографом і лист-поздоровлення до Нового 1978 р. У 1979 р., перебуваючи у брата в Ріо-де-Жанейро (Бразилія), мала зустріч із Оскаром Німейєром у домі його сестер. Маю дві листівки із його автографами. А ще в Сан-Пауло я познайомилася з Аріадною Драгомановою-Івановою, онукою Михайла Петровича Драгоманова і двоюрідною небогою Лесі Українки. В їхній сім'ї зберігаються малюнки до українських вишивок Олени Пчілки, багато картин відомого художника Івана Труша, їхнього родича. Із листування зберігся один лист.

В моїй родині я не одна є архітектором. Сестра — Валентина Денисівна Сіробаба, працювала у Харкові та Львові, померла 1988 р., брат Анатолій Денисович Сіробаба — працює і живе в Бразилії, його троє дітей також є архітекторами, друга сестра — Діана Денисівна Борисенко (дів. Сіробаба) працювала і живе у Львові. Мій син, Нівін Сергій Іванович — архітектор, закінчив Львівську політехніку, працює у КиївЗНДІЕПі головним архітектором проекту, моя онука — Юлія Нівіна зараз є студенткою 4-го курсу Київського державного університету будівництва і архітектури (раніше — КІБІ). Мій небіж — Євген Гуменюк працює головним архітектором проекту у Львівському міськпроекті, його син Олекса Гуменюк — студент архітектурного відділення Львівської політехніки. Так що наша сім'я продовжує традиції архітектурної професії.

Окрім архітектури, моїм великим захопленням є вишивка різними техніками в традиціях українських народних мотивів. Маю звання майстра декоративно-прикладного мистецтва (№ 329), дипломи міських і республіканських виставок.

У 1986 р. я і мій чоловік переїхали до Києва.

Січень 1999 р.

До 70-річчя від дня народження

СЕВРУК Галина Сильвестрівна — живописець, графік, кераміст, лауреат премії ім. Василя Стуса (1991) та премії ім. Андрія Шептицького (1994). Її творчість репрезентує глибинну течію сучасного українського мистецтва, якій властиве філософське сприйняття світу, органічний розвиток художнього мислення в історико-культурному контексті.

Г. Севрук — учасниця багатьох мистецьких виставок. Серед них: Республіканська виставка прикладного мистецтва (1963, Київ), виставка кераміки (1966, Лейпціг), Ювілейна виставка декоративного мистецтва України (1967, Київ), Республіканська виставка монументального мистецтва України (1968, Київ), Республі-

канська виставка (1978, Київ), Всесоюзна виставка декоративного, монументального мистецтва та дизайну (1979, Москва), Республіканська виставка, присвячена 1500-річчю Києва (1982, Київ), персональна виставка (1984, Київ, Меморіальний будинок-музей Г. П. Світлицького), персональна виставка (1989, Київ, Музей Подолу), персональна виставка (1991, Торонто, Канада), персональна виставка (1991—98, Київ, Національний музей України), Міжнародна виставка "Артмистецтво" (1996, Київ), виставка монументалістів (1998, Київ), виставка "Софія Київська в образотворчому мистецтві" (1998, Київ, Державний музей-заповідник "Софія Київська").

Творчості Г. Севрук присвячено близько 50 публікацій. Серед них: Горинь Б. Легенди в кераміці // Зміна. — 1965. — № 2. — С. 2—3; Щербак В. Розвиваючи традиції // НТЕ. — 1969. — № 6. — С. 35—41; Орлов В. Зроджене вогнем // Жовтень. — 1972. — № 1. — С. 124—127; Виставки советского изобразительного искусства: Справочник. — Том 5: 1954—1958. — М., 1981. — С. 65; Буланова-Топоркова М. Вічно живі традиції // Образотворче мистецтво. — 1983. — № 6. — С. 27—29; Бондаренко Р. Художня кераміка Галини Севрук // НТЕ. — 1984. — № 5. — С. 93—94; Легенький Ю. Образи історії // Образотворче мистецтво. — 1984. — № 5. — С. 3; Брайчевський М. Глиняні картини Галини Севрук // Київ. — 1986. — С. 162—166; Білокінь С. Міф глини // Україна. — 1988. — № 24. — С. 12; Брайчевський М. Місто на семи горбах // Київ. — 1989. — № 12. — С. 150—152; Volotova S. Enchantress of sculpture // News from Ukraine. — 1989. — № 91; Крутенко Н. Обереги Г. Севрук // Пам'ятки України. — 1991. — С. 18—21; Болотова С. Таємниця скульптурної лінії // Укр. вісті (Детройт). — 1991. — № 5. — 14 квіт.; Придатко Т. Вірність обраному шляху // Образотворче мистецтво. — 1992. — № 1. — С. 34—38; Коханець Л. Талант — це означає вічність // Голос України. — 1992. — № 215; Черненко О. Вернісаж // Народна газета. — 1992. — № 38; Підгора В. Хутір і Антихутір // Сучасність. — 1994. — № 7—8. — С. 132; Гриник-Сутановська В. Українки. — К., 1995. — С. 50—58; Севрук Г. Альбом-каталог / Упор. В. Власенко. — К., 1996. — 80 с.; Севрук Галина Сильвестрівна // Мистецтво України: Біографічний довідник. — К., 1997. — С. 529—530.

Доробок (вибірково)

Монументальні роботи: Лісова пісня. 21x105 см. Мозаїка (1963). Літ.-мемор. музей Лесі Українки; Лілея. 220x80 см. Мозаїка. Натуральне каміння (1964). Б-ка монумент. мистецтва; Стела на кордоні Польщі й Білорусії в пам'ять брестської трагедії 1941 р. 10x1,5x1,5 м. Кераміка неглазурована (1968); стела-стіна на вул. Толстого у Києві (біля НБУВ) "Дерево життя". Висота — 5,2 м. Бетон, кераміка (1970). 12 знаків зодіаку та скульптура Водяника (Нептуна) — оформлення банкетного залу готелю "Чорне море" в Одесі (1970—

72); 2 панно та 10 рельєфів для харчового корпусу піонерського табору "Чайка" в Алушті (1979); оформлення ресторану готелю "Русь" (1980); панно "Весна" в готелі "Золотий колос" у Києві (1980—81); панно "Віночок" у клубі у с. Матусові Черкаської обл. (1980); панно у вестибюлі та 12 панно у ліфтових холах готелю "Градецький" у Чернігові (1981—82); панно (фриз) "Легенди рослин" в аптеці № 35 по вул. Щербакова, 32 у Києві. Розпис на кераміці (1983); панно "Казка" (4x2 м) та "Синій птах" (2,5x1,5 м) у кінотеатрі мультфільмів ім. Чапаєва у Києві (1985); рельєфи "Київ XII ст.", "Київ XV ст.", "Літописець", "Мамай" (1986) у редакції часопису "Київ"; панно "Місто на семи горбах" (1986) у готелі "Турист" у Києві.

Дрібна пластика, рельєфи (кераміка, солі, глазурі; розміри подано в см): Плач Ярославни. 77x30 (1964); Козацька чайка. 46x24 (1966); Козак у дозорі. 47x35 (1967); Цикл "Знаки зодіаку". 30x26 (1968—70); Самійло Кішка. 40x35 (1968); Святослав. 28x100 у двох фрагментах (1968); Козак на варті. 33x43 (1969); Козацька рада. 51x39 (1969); Сова-доля. 24,5x20 (1969); Доля. 55x17 (1970); "Козак від'їжджає — дівчиненька плаче...". 49x35 (1970); Лукаш і Мавка. 38x39 (1970); Перелесник та Русалка. 40x30 (1970); Леся Українка. 35x53 (1971); Іван Сірко. 29x50 (1972); Євпраксія-Зоя (Добродія Київська). 39x24 (1973); Легенда. 25x35 (1973); Янчин монастир. 44,5x28,5 (1973); Алімпій. 63,5x28,5 (1975); Іларіон. 26x15 (1975); Княгиня Ольга. 12x12 (1975); Григорій Сковорода. 56x28 (1976); Гулевичівна. 56x33 (1978); Козак-характерник. 32x20 (1977); Анастасія Ярославна. 34x17 (1979); Єлизавета Ярославна. 32x17 (1979); Анна Ярославна. 32x17 (1980); Княгиня Ольга. 41x29 (1981); Ярослав Мудрий. 68x23 (1982); Гонга в Умані. 22x23 (1985).

Дрібна об'ємна пластика (розміри подано в см): Людина-вежа. 35x8x8,5 (1973). Портрет батька. 22,5x15,5x15 (1973); Свічник-вовк. 18x22x7 (1974); Домовик. 24x9x7 (1981); Мокош. 49x15x10 (1984).

Живопис (розміри подано в см): Очі землі. 80,5x58,5. Темпера (1966); Зламани крила. 58x60. Темпера (1967); Самотність. 58x60,5. Темпера (1967); Страждання. 84,5x60. Темпера (1967); Жах війни. 65,5x80,5. Темпера (1969); Батько в саду. 86x64. Темпера (1971); Портрет з трембітами. 59,5x80. Темпера (1971); Батько і смерть. 73,5x50,5. Темпера (1972); Пролісок. 57,5x60,5. Темпера (1972); Лісова пісня. 100x75,5. Темпера (1978).

Графіка (розміри подано в см): Жінка з дитиною. 14x15,5 (1967); Запорожці. 47,5x62 (1967); Мамай. 42x41,5 (1967); Козак у дозорі. 30x42,5 (1968); Полум'я. 28,5x8,5 (1968); Чайка. 50x36 (1968); Біле місто. 42x30 (1970); Око. 31x42 (1971); Вітчизна. 51x35 (1972); Сон. 30x37 (1972).

Автобіографія

Я. Галина Сильвестрівна Севрук, народилася 18.05.1929 р.

м. Самарканді (Узбекистан) у родині архітектора.

По батьковій лінії дід Мартин Севрук, син польського шляхтича Севрука, що брав участь у польському повстанні 1830—31 рр. і був позбавлений шляхетського звання та страчений. Його двоє синів (один з них Мартин Севрук) дісталися Петербурга і там отримали професію машиніста. Мартин оселився у Ромнах і водив потяги у межах України. Його брат водив потяги по Сибірській магістралі. Мартин мав 13 дітей — всі були дівчата, лише 13-й, останній, був хлопчик Сильвестр, мій батько.

Мої далекі предки по лінії матері — Григоровичі-Барські у Межигір'ї на Київщині збудували завод, який прославився своєю майолікою. На базі цього заводу після революції було створено вище керамічно-монументальне училище, де викладали В. Ф. Седляр, І. І. Падалка та ін., так звані бойчукісти. У цій школі вчилися О. Т. Павленко, П. Н. Мусієнко та ін.

Серед моїх предків — славетний архітектор Іван Григорович-Барський (1713, Київ — 1785, там само), який навчався у Київській академії і був першим головним архітектором Києва. Збудував церкву Костянтина та Ольги на Подолі, собор Успіння, церкви Воскресіння, Покровську (1766), Миколи Набережного (1772—85), дзвіницю Миколи Доброго, кам'яний будинок бурси, келії в Межигірському монастирі, першу у Києві каналізаційно-водопровідну споруду із павільйоном-фонтаном "Самсон" (1748—49). За межами Києва — собор та дзвіницю у селі Козельці (1756), Трьохсвятительську церкву у с. Лемешах Чернігівської області (1760—61). Його старший брат — Василь Григорович Григорович-Барський (1701, Київ — 26.09 (7.10). 1747, там само), відомий мандрівник і письменник, що в 1723—47 пішки пройшов Австрію, Італію, Грецію, Ліван, Сирію, Палестину, Єгипет. Написав дві книги про свої подорожі. Ці нотатки і власноручні замальовки до них і досі становлять науковий інтерес.

Мій прадід Микола Олександрович Григорович-Барський та прабабуся Надія Василівна володіли будинками і типографією, здавали помешкання по вул. Стрілецькій № 15, де кілька років жила та вчилася Леся Українка. Зараз цей будинок відреставровано та переобладнано для норвезького посольства.

Мій дід по матері — Дмитро Миколайович Григорович-Барський, адвокат у "справі Бейліса" від колегії київських адвокатів, захищав підсудного, за що отримав від євреїв із дарчим написом Біблію з малюнками Доре.

Моя бабуся — Лідія Василівна Григорович-Барська (Липська, 1880—1922), пам'ятала ще свого діда Липу — запорізького козака.

Мої дід та бабуся мали родинні зв'язки з Миколою Платоновичем Симиренком, що займався селекцією у садівництві і тримав цукроварню.

Мій дядько — Дмитро Дмитрович Григорович-Барський (1909—95), був солістом балету Празької опери.

Батько — Сильвестр Мартинович Севрук, народився 13.01.1891 р. у місті Ромни, тепер Сумської області. У 1915 р. закінчив архітектурний відділ Київського художнього училища з рекомендацією до вступу в Академію мистецтва, куди і поступив у 1916 р. і навчався до 1918 р., після чого поїхав до Узбекистану. Там, у Караколі та Самарканді, працював архітектором, споруджував мости і житлові будинки. З 1930 р. працював у Харкові в “Діпромісті”, будував житлові будинки та Центральний міський стадіон. Після війни у 1945 р. на запрошення “Діпроміста” переїхав до Києва, де створив відділ “Діпросільбуду”. Серед здійснених проектів — селища Нова Петрівка та Ксавєрівка. Помер у 20.11.1971 р. у Києві.

Мати — Ірина Дмитрівна Севрук (дівоче — Григорович-Барська, 2.10.1899—8.08.1989), народилася в родині адвоката Д. М. Григоровича-Барського, який під час революції емігрував до Америки з двома синами Глібом та Дмитром; мати ж моя не поїхала зі своїм батьком, а виїхала з Києва до Узбекистану. У Самарканді познайомилася і одружилася з моїм майбутнім батьком. Там народилися я і сестра Ольга (1928—88). Мати мала неповну юридичну освіту, бо була виключена з інституту як донька емігранта.

Коли мені виповнилося півроку, батьки переїхали до Харкова, який був на той час столицею України. Оселились на Холодній горі на вул. Підлісній. Там, на Холодній горі, я ходила з сестрою Олею до школи № 126, де закінчила до війни 5 класів.

Почалася війна. Батька забрали на риття окопів. Ми, діти, залишилися з мамою, яка не могла фізично працювати, бо в дитинстві мала перелом хребта. Мама продавала на базарі свої речі і ми ледь ледь животіли. Взимку повернувся батько та працювати не міг, бо ховався від німців. Навесні вирішили сім'єю тікати в село, аби не померти з голоду. У Чугуєві розділились — мама пішла з Олею і один бік, а я з татом — у другий. За якийсь час ми з татом пробилися до села Шишаки Полтавської області. Дорогою батько шив чоботи та клав печі, а я пасла корів. У Шишаках ми вже не бідували, але була глибока скорбота та біль за мамою. Я вирішила шукати маму потай від батька втекла і помандрувала дорогами до Харкова. У Харкові жила сестра батька — тітка Владя. Від неї дізналась, що мама та Оля живуть на Кіровоградщині і працюють на гуральні біля с. Карлівки. І я пішла далі, до мами. Зустріч відбулася, а за якийсь час приїхав і батько, забрав нас в с. Шишаки.

Кінець війни. Ми всією родиною переїхали до с. Чорнухи Полтавської обл., звідки тато поїхав до Києва по виклику “Діпроміста” а через рік у 1947 р. ми з мамою також поїхали до Києва. У Києві жили у маминих родичів, поки не отримали квартиру у монастирсь

ких келіях на подвір'ї Софії Київської. У школі № 13 закінчила 7-й клас. А наступного року поступила до художньої школи. Готував мене до художньої школи Григорій Петрович Світлицький, прекрасний митець. Оля в цей час працювала креслярем та ходила до вечірньої школи. Згодом вона закінчила Київський медичний інститут, ординатуру, після чого працювала дитячим лікарем у різних лікарнях Києва.

1952 р. я поступила до Художнього інституту на живописний факультет. 1956 р. одружилася з Іккі (це ім'я є російською аббревіатурою від "Исполнительный комитет коммунистического интернационала") Івановичем Трипільським. Він народився 1927 р., після війни вчився в студії художника Киянченка, закінчив вечірню школу і поступив у художнє училище в Луганську, де одержав диплом живописця.

У 1957 р. народився мій син — Андрій Іккінович Трипільський. Він закінчив Київський політехнічний інститут зі спеціальності неорганічна хімія, захистив кандидатську дисертацію з каталізу. Працює в науково-дослідному Інституті фізичної хімії. Одружений, має дві доньки — Олесю й Оксану.

Після закінчення інституту 1959 р. я отримала вільний диплом і з 1960 р. працювала у Художньому фонді. 1963 р. перейшла на роботу до Академії архітектури у лабораторію художньої кераміки (керівник Ніна Іванівна Федорова) сектора інтер'єру. 1965 р. під час реорганізації академії було утворено Зональний науково-дослідний інститут експериментального проектування (ЗНДІЕП), в якому я до 1986 р. працювала художником, молодшим науковим співробітником, старшим художником. Звільнилася з інституту, коли пішла на пенсію. З 1990 р. керую керамічною студією при Дитячому центрі Києва.

На мою творчість мала вплив одна подія — 1961 р. я прийшла до Клубу творчої молоді, що був зорганізований при ЦК комсомолу і стала його активним членом. Ми вивчали історію України, а також мистецтво, літературу, брали участь в усіх мистецьких заходах клубу — вечорах, колядках, подорожах по Україні. Мої постійні і найближчі друзі тоді — Іван Світличний, Алла Горська, Веніамін Кушнір, Люда Семикіна, Галина Зубенко. У 1966 р. поступила кандидатом до Співки художників. Тоді був такий порядок, що потрібно було пройти кандидатський стаж у два роки, після чого кандидатів переводили у члени співки. Але у 1967 р. я підписала колективний лист протесту проти репресій, які держава застосовувала до творчої інтелігенції. З приводу цього листа Співка художників за ініціативою партійної організації влаштувала суд над "підписантами", а їх було 12 чоловік. Не відмовились від своїх підписів Алла Горська, Людмила Семикіна і я. Всіх нас виключили зі Співки художників, а це означало — ні виставок, ні заробітку. 1989 р. мені повідомили, що я знову прийнята до

Спілки художників. Однією з перших моїх виставок була персональна у 1990 р в Торонто у Будинку св. Володимира — Клубі української діаспори.

Мої роботи зберігаються у Києві в Музеї національної історії України, Музеї Лесі Українки, Музеї декоративно-прикладного мистецтва, Державному історико-архітектурному заповіднику "Софійський музей", у Чернігівському історико-архітектурному заповіднику та в приватних колекціях Києва, Львова, Чернігова, Москви, Варшави і Перемишля (Польща), Праги (Чехія), Софії (Болгарія), Торонто і Оттави (Канада), Гантера (США).

Березень 1999 р.

В. В. Чепелик

СПОГАДИ ПРО С. А. ТАРАНУШЕНКА

Мал. В.В.Чепелик, 1999 р.

ТАРАНУШЕНКО Стефан Андрійович [9(21).12. 1889, м. Лебедин, тепер Сумської обл. — 13.10.1976, Київ] — мистецтвознавець, професор. Дослідник української народної архітектури, декоративно-ужиткового мистецтва, творчості художників. Мав творчі стосунки з відомими митцями — О. Г. Сластьоном, В. Г. Кричевським, М. О. Примаченко, І. С. Іжакевичем та ін.

Основні твори: "Старі хати Харкова" (Х., 1922), "Покровський собор у Харкові" (Х., 1923), "Мистецтво Слобожанщини" (Х., 1928), "Лизогубівська кам'яниця у смт Седневі" (1932), "П. Д. Мартинович" (1958), "Шевченко-художник" (1961), "Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України" (К., 1976).

Наприкінці січня 1981 р. до мене зателефонував Сергій Білокінь, з яким до цього я особисто не був знайомий, а знав його лише як мистецтвознавця, що вивчав творчість Г. Нарбута. Він повідомив, що опрацьовує архів видатного українського мистецтвознавця Стефана Андрійовича Таранушенка, котрий помер чотири роки тому. В його паперах було кілька моїх статей з присвятами покійному. Це його зацікавило, він вирішив з'ясувати — чи давно я знав його і чи не згодився б написати спогади про це знайомство. І зауважив, що більшість людей, які знали С. Таранушенка, відмовилися це зробити. Відгукнулися лише мистецтвознавець з Харкова М. Зубар і доктор мистецтвознавства, професор зі Львова П. М. Жолтовський. Останній обмежився дуже коротким спогадом. Я здивувався такому стані речей і запитав у іншого видатного мистецтвознавця Григорія Никоневича Логвина, невже і він відмовить? Г. Логвин сказав, що всілякі